

Sygn. akt I USK 175/21

POSTANOWIENIE

Dnia 23 marca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Prusinowski

w sprawie z odwołania P. G.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Z.
o jednorazowe odszkodowanie z tytułu pogorszenia się stanu zdrowia w związku
z wypadkiem przy pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 23 marca 2021 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych w K.
z dnia 11 września 2018 r., sygn. akt X Ua (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 11 września 2018 r. Sąd Okręgowy w K. oddalił apelację ubezpieczonego od wyroku Sądu Rejonowego w C. z dnia 15 lutego 2018 r., którym to oddalono odwołanie P. G. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Oddziału w Z. z dnia 10 maja 2016 r., odmawiającej ubezpieczonemu podwyższenia jednorazowego odszkodowania z tytułu pogorszenia stanu zdrowia w związku z wypadkiem przy pracy z dnia 28 listopada 2012 r.

W ocenie Sądu Okręgowego apelacja odwołującego się okazała się bezzasadna i nie zasługiwała na uwzględnienie. Sąd drugiej instancji wskazał, że Sąd Rejonowy orzekając w sprawie przeprowadził właściwe postępowanie dowodowe, wyjaśniając wszystkie istotne okoliczności będące podstawą ustaleń

faktycznych wydanego w sprawie wyroku, a swoje stanowisko właściwie uzasadnił. Sąd Rejonowy prawidłowo, zgodnie z art. 278 k.p.c., dopuścił dowód z opinii biegłych sądowych z zakresu chirurgii urazowej i ortopedii celem ustalenia, czy stan zdrowia ubezpieczonego uległ pogorszeniu, a w szczególności, czy ustalony orzeczeniem z dnia 12 stycznia 2015 r. procentowy długotrwały uszczerbek na zdrowiu uległ zwiększeniu o co najmniej 10 punktów procentowych. Biegli sądowi jednoznacznie wskazali, iż mając na uwadze następstwa wypadku przy pracy, uszczerbek nie uległ zwiększeniu i dalej wynosi 5%. Biegli przy sporządzeniu opinii oparli się na dokumentacji medycznej dołączonej do akt sprawy, przeanalizowali wyniki badań dotychczasowego leczenia, a także dokonali bezpośredniego badania odwołującego. Zdaniem Sądu Okręgowego ubezpieczony nie zgłosił żadnych zarzutów i argumentów medycznych, które dawałyby podstawę do dokonania odmiennych ustaleń.

Skargę kasacyjną oparto na podstawie naruszenia przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik sprawy: art. 278 § 1 k.p.c., art. 235 § 1 k.p.c. w zw. z art. 316 § 1 k.p.c. oraz art. 382 k.p.c., art. 217 § 2 k.p.c. w zw. z art. 236 k.p.c., art. 382 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 232 k.p.c., a także art. 382 k.p.c.

Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, ze względu na jej oczywistą zasadność. Wskazał, że pismem z dnia 28 marca 2017 r. ubezpieczony wniósł o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z opinii biegłych *ad hoc* w osobach lekarza medycyny J.P. (ordynatora oddziału ortopedii Wojewódzkiego Szpitala Chirurgii Urazowej w P.) oraz doktora nauk medycznych Z. K. (ordynatora oddziału rehabilitacji Wojewódzkiego Szpitala Chirurgii Urazowej w P.). Zdaniem skarżącego kompetencje oraz wiedza z zakresu wiadomości specjalnych wskazanych osób co do okoliczności będących przedmiotem niniejszego postępowania, przy tak sformułowanym wniosku dowodowym, nie może budzić wątpliwości. Przewodniczący Sądu pierwszej instancji, w punkcie 3 petitum zarządzenia z dnia 11 kwietnia 2017 r. nakazał poinformować ubezpieczonego, iż zarówno lekarz medycyny J. P., jak i doktor nauk medycznych Z. K. nie są biegłymi sądowymi, stąd brak jest podstaw do kierowania akt sprawy do któregośkolwiek z nich celem wydania opinii. Niniejszą informację przekazano

ubezpieczonemu pismem z dnia 11 kwietnia 2017 r. Pomijając, że Sąd pierwszej instancji nie wydał w sposób formalny i w trybie art. 236 k.p.c. postanowienia dowodowego w przedmiocie wskazanego wniosku dowodowego ubezpieczonego, na podstawie treści zarządzenia z dnia 11 kwietnia 2017 r. oraz pisma Sądu z dnia 11 kwietnia 2017 r. należy przyjąć, że przyczyną dla której Sąd nie dopuścił i nie przeprowadził dowodu z opinii biegłych w osobach zarówno lekarza medycyny J.P., jak i doktora nauk medycznych Z. K., był fakt, iż wskazane osoby nie były biegłymi sądowymi stałymi, wpisanymi na listę biegłych sądowych. W konsekwencji, niniejsze w sposób oczywisty wskazuje na dokonanie przez Sąd błędnej wykładni przepisu art. 278 § 1 k.p.c. w zakresie osoby mogącej zostać wezwaną w charakterze biegłego do wydania opinii w sprawie cywilnej, zawężającej wskazane pojęcie tylko i wyłącznie do stałego biegłego sądowego, pozostawiając poza znaczeniem wskazanego pojęcia osobę tzw. biegłego *ad hoc*, to jest osobę posiadającą wiedzę z zakresu wiadomości specjalnych, jednakże nie wpisaną na listę stałych biegłych sądowych. Skarżący wskazał również, że oczywistym naruszeniem przepisów postępowania jest również oparcie się w ramach rzekomo zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego na dokumentacji medycznej ubezpieczonego, nie tylko bez wydania co do niej jakiegokolwiek postanowienia dowodowego, ale także bez jej bezpośredniego zbadania przez Sądy rozpoznające sprawę. Dokonując analizy przeprowadzonego postępowania zarówno przed Sądem pierwszej, jak i drugiej instancji, w świetle treści uzasadnień wyroków wskazanych Sądów, uchybienie to jest zdaniem skarżącego widoczne na pierwszy rzut oka, bez głębszej analizy sprawy i znajomości przepisów prawa. Jest ono tym samym wyraźnie dostrzegalne dla przeciętnego prawnika. Wystarczy bowiem porównać znajdujący się w aktach sprawy materiał dowodowy z treścią uzasadnień zapadłych w sprawie wyroków, aby stwierdzić, że Sąd dokonał oceny dokumentów, których w żaden sposób nie przeprowadził i które nie znajdują się w aktach sprawy, czyniąc na ich podstawie stanowcze i wiążące w świetle dyspozycji art. 398³ § 3 k.p.c. ustalenia faktyczne.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Brak jest podstaw uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W myśl art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Ujęta w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. przesłanka ma miejsce wtedy, gdy zasadność podniesionych w niej zarzutów wynika *prima facie*, bez głębszej analizy prawnej. Dotyczy to więc jedynie uchybień przepisom prawa materialnego albo procesowego, zarzucanym sądowi drugiej instancji, o charakterze elementarnym polegających w szczególności na oparciu rozstrzygnięcia na wykładni przepisu oczywiście sprzecznej z jednolitą i ugruntowaną jego wykładnią przyjmowaną w orzecznictwie i nauce prawa, na zastosowaniu przepisu, który już nie obowiązywał, względnie na oczywiście błędnym zastosowaniu określonego przepisu w ustalonym stanie faktycznym (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 2015 r., IV CSK 263/15, LEX nr 1940571). Oczywiście jest przy tym tylko to, co można dostrzec bez potrzeby głębszej analizy, czy przeprowadzenia dłuższych badań lub dociekań. Zarzucane uchybienia muszą zatem mieć kwalifikowany charakter i być dostrzegalne w sposób oczywisty dla przeciętnego prawnika (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 12 grudnia 2000 r., V CKN 1780/00, OSNC 2001, nr 3, poz. 52; z dnia z 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, nr 10, poz. 156). W przyczynie kasacyjnej określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. nie chodzi o wskazanie naruszenia prawa przez sąd *meriti*, choćby oczywistego, co dotyczy zwłaszcza uchybień w sferze prawa procesowego, lecz o to, aby wykazane uchybienia sądu skutkowały wydaniem oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004, nr 13, poz. 230; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z dnia 28 lutego 2012 r., I PK 157/11, LEX nr 1215115). W rozpoznawanej sprawie skarżący nie wykazał istnienia tak rozumianej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W pierwszej kolejności zauważyć należy, że za oczywistą zasadnością skargi kasacyjnej przemawiać ma niewydanie przez Sąd Rejonowy postanowienia dowodowego w przedmiocie złożonego wniosku o przeprowadzenie dowodu z opinii konkretnie wskazanych przez ubezpieczonego biegłych sądowych. Skarżący wiąże powyższą nieprawidłowość z naruszeniem przepisów postępowania: art. 236 k.p.c. w związku z art. 217 § 2 k.p.c. Należy zauważyć, że naruszenie przepisów prawa procesowego tylko wówczas może stanowić skuteczną podstawę kasacyjną, gdy wykazany zostanie jego wpływ na rozstrzygnięcie sprawy (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.). Przez taki wpływ należy rozumieć nie tylko, że dane uchybienia bezpośrednio lub pośrednio miały lub mogły mieć wpływ na rozstrzygnięcie sprawy, ale i że były tego rodzaju lub wystąpiły w takim natężeniu, iż ukształtowały lub mogły ukształtować treść zaskarżonego orzeczenia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 czerwca 2016 r., IV CSK 669/15, LEXnr 2147286). W rozpoznawanej sprawie skarżący zakłada zatem, że wynik sprawy byłby inny, gdyby sąd wnioskowany dowód przeprowadził.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowany jest pogląd, że biegły może być powołany przez sąd z listy biegłych sądowych (stałych) lub spośród innych osób posiadających odpowiednie kwalifikacje w konkretnej sprawie (*ad causam, ad hoc*). Obowiązek sprawdzenia kwalifikacji osoby powołanej w charakterze biegłego spoczywa na sądzie, chyba że chodzi o biegłego sądowego, którego kwalifikacje są sprawdzane przed wpisaniem na listę biegłych sądowych. Wybór właściwego biegłego pozostaje decyzją sądu orzekającego (por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 marca 2010 r., IV CSK 388/09, niepublikowany). Sama dopuszczalność przeprowadzenia dowodu z opinii biegłych *ad hoc* nie może zatem uzasadniać, w razie nieprzeprowadzenia tego dowodu, naruszenia art. 278 § 1 k.p.c. W rozpoznawanej sprawie przeprowadzono dowód z opinii biegłego z zakresu chirurgii urazowej i ortopedii lek. med. J. N., dowód z uzupełniającej opinii tego biegłego, dowód z opinii biegłej z zakresu chirurgii urazowej i ortopedii lek. med. E. M., dowód z opinii uzupełniającej tej biegłej. Ponadto skarga kasacyjna jest środkiem zaskarżenia przysługującym od wyroku sądu drugiej instancji, czyli w rozpoznawanej sprawie – Sądu Okręgowego. Tymczasem wniosek dowodowy w przedmiocie powołanie biegłych sądowych w osobach lekarza medycyny J. P.

(ordynatora oddziału ortopedii Wojewódzkiego Szpitala Chirurgii Urazowej w P.) oraz doktora nauk medycznych Z. K. (ordynatora oddziału rehabilitacji Wojewódzkiego Szpitala Chirurgii Urazowej w P.) został przez skarżącego złożony 28 marca 2017 r., a zatem gdy sprawa toczyła się przed Sądem Rejonowym.

Dowód z opinii biegłych ma szczególny charakter, gdyż korzysta się z niego w wypadkach wymagających wiadomości specjalnych (art. 278 § 1 k.p.c.). Z tego względu nie mają do niego zastosowania wszystkie zasady dotyczące postępowania dowodowego, w tym art. 217 k.p.c. W świetle bowiem art. 286 k.p.c., sąd ma obowiązek dopuszczenia dowodu z dodatkowej opinii tych samych lub innych biegłych, gdy zachodzi tego potrzeba, a więc wówczas, gdy opinia złożona do sprawy zawiera istotne braki, sprzeczności, względnie nie wyjaśnia istotnych okoliczności (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 czerwca 2015 r., I UK 345/14, LEX nr 1771399). Nie można przyjąć, iż sąd zobowiązany jest dopuścić dowód z kolejnych biegłych w każdym przypadku, gdy złożona opinia jest niekorzystna dla strony (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 15 lutego 1974 r., II CR 817/73, LEX nr 7404; z dnia 18 lutego 1974 r., II CR 5/74, LEX nr 7407; z dnia 15 listopada 2001 r., II UKN 604/00, PPIPS 2003, nr 9, poz. 67). Potrzeba powołania innego biegłego powinna zatem wynikać z okoliczności sprawy, a nie z samego niezadowolenia strony z dotychczas złożonej opinii (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1974 r., I CR 562/74, LEX nr 7607). Przy czym potrzebą taką nie może być przeświadczenie strony, że dalsze opinie pozwolą na udowodnienie korzystnej dla strony tezy (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 27 czerwca 2001 r., II UKN 446/00, OSNP 2003, nr 7, poz. 182; z dnia 29 listopada 2016 r., II PK 242/15, LEX nr 2202494). Podstawy takiej nie może stanowić również odmiennosc stanowiska wyrażonego w opinii biegłego oraz w prywatnej ekspertyzie pozasądowej (H. Pietrkowski, *Metodyka pracy sędziego w sprawach cywilnych*, Warszawa 2012, s. 462).

Ocenie Sądu Najwyższego wymyka się ocenie druga okoliczność mająca świadczyć o oczywistym naruszeniu przepisów postępowania – związana z dokonaniem ustaleń faktycznych na podstawie materiału dowodowego nieznajdującego się w aktach sprawy, na co wskazywać mają uzasadnienia sądów *meriti*. Skarżący nie sprecyzował o jakie dokumenty medyczne dotyczące

ubezpieczonego tutaj chodzi. Tymczasem skoro w myśl art. 398³ § 3 k.p.c. podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów, nie mogą one zatem przemawiać również za oczywistą zasadnością skargi. W przeciwnym razie zachodziłby dysonans między etapem przedsądu a późniejszym rozpoznaniem podstaw kasacyjnych z ograniczeniem wynikającym z tego przepisu, a także wobec związania ustaleniami stanu faktycznego, na którym oparto zaskarżony wyrok (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 maja 2014 r., II UK 20/14, Legalis nr 1385231; z dnia 6 lutego 2014 r., I PK 246/13, Legalis nr 1169331).

Z uwagi na powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji. O kosztach procesu rozstrzygnięto na podstawie reguły z art. 98 § 1 k.p.c. i art. 99 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c. O kosztach pomocy prawnej udzielonej z urzędu rozstrzygnięto na podstawie § 15 ust. 2 w związku z § 16 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 18).